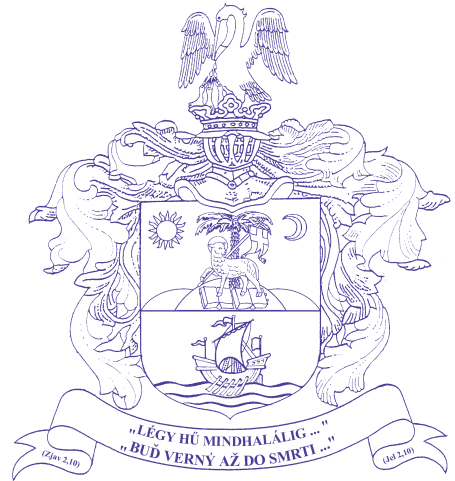

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXVIII. évfolyam

10. szám

Komárom, 2007. október

Ára 10 korona

AZ ÚJBOR ISTEN AJÁNDÉKA

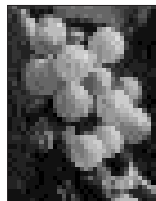
Isten igéje arra tanít, hogy a bor ajándék – öröme és biztatásra szolgál. A szüret ezért is örömteli idő. Az ember hasznosítja, amit Istentől kapott, ezért hálaadás jár. Isten minden szükségeseget megad nekünk, minden szőlőfürt az ő gondoskodását jelenti. A szőlőst a gazda gondozza, aki gondosan megmunkálja, hogy egészséges legyen. De bármennyire is igyekszik, áldást csak Isten adhat. A szőlő nagy odafigyelést, pontos beavatkozásokat igényel. A szorgos munkás jutalma pedig a bor – mennyisége, színe és illata. A bor Isten ajándéka – egészséges mértékű fogyasztásra.

Nem véletlen, hogy az Úr Jézus az első csodája éppen a víz borrá változtatása volt. Amikor a menyegzőn elfogyott a bor, amikor Ő alkalmasnak találta. Isten Fia kinyilvánította, hogy Ő a mennyei vőlegény. Drága vére által, amit kiontott a keresztfán, megtisztítottunk. A bor pedig a szerződésnek is jele, az áldozatok során is előfordult. A Biblia Isten népét, Izráelt gyakran hasonlítja szőlőhöz. Isten megszerette, érte fárad. Az ember számára Isten szeretete az elsődleges, általa van életünk, támaszunk. Ő választja ki a legjobb módot és eszközt, ami által gondoz és megacéloz. Isten népének kiváló gondozója, gazdája van.

A szőlőskert értelme a termésben van. A szőlő fájából semmit sem lehet készíteni, még egy rendes polcot sem. Mégis édes gyümölcsöt terem. Isten jósága és hűsége a „szőlőskerthez”, népéhez a szereteten alapszik. Isten Fia, Krisztus az igazi és tökéletes szőlőtő. Hozzá hivatalosak vagyunk bármely órában. Ebből a szőlőtőből táplálhatunk. Nem vagyunk méltók, csak az ítélet tüze, de Krisztusban – nem megérdemelt és örök – kegyelmet nyerünk. Isten felszólítása a szőlőben való munkára a legjobb, amit hallhatunk. Nemcsak fülünkkel, hanem a szívünkkel is. A fizetség bőséges és teljesen elégséges!

A szőlő és az Emberfia sok mindenben hasonlóak. Az Úr Jézus ezt mondja főpapi imájában: „Amikor velük voltam, én megtartottam őket a te nevedben, amelyet nekem adtál, és megőriztem őket, és senki sem kárhozott el közülük, csak a kárhozat fia, hogy beteljesedjék az Írás” (Jn 17,12). Krisztus ezt is mondja: „Én vagyok az igazi szőlőtő, és az én Atyám a szőlősgazda. Azt a szőlővesszőt, amely nem terem gyümölcsöt én bennem, lemetszi; és amely gyümölcsöt terem, azt megtisztítja, hogy még több gyümölcsöt teremjen” (Jn 15,1–2).

Az Úr az ígéret földjét adta népének, ahova beültette, beoltotta. Isten népe azonban gyakran ellenkezett Istennel, megkerülte parancsolatait. Sőt még Isten Fiát is megölte! Jézus Krisztus szenvedett a mi bűneinkért! Az ő kiontott vére által nyerünk üdvösséget. Az evangélium az új, kiváló bor. Értékes hír, az élet igazsága. Nem a víz jelent tökéletes megtisztítást, hanem az új bor. Csak Krisztus által van üdvösségünk. Így az evangélium, az „új bor” gyógyszer, serkentő eszköz és csillapítószer. „Van-e tiszta ember, tisztálanság nélküli? Nincs egyetlen egy sem. Ha meg vannak határozva napjai, ha számon tartod hónapjait, ha határt szabnál neki, amit nem léphet át, akkor légy hozzá elnéző, hogy békén lehessen, és legyen annyi öröme, mint egy napszámosnak!” (Jób 14,4–6).

Nagyszében

Az ökumené nagy ünnepének készült

Európa idei kulturális fővárosa, a világörökség részét képező Nagyszében adott otthont szeptember 4-e és 9-e közt a III. Európai Ökumenikus Nagygyűlésnek, amely az Európai Egyházak Konferenciája (KEK) és az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa (CCEE) közös rendezvényeként valósult meg. Gyakorlatilag ez az egyetlen olyan nagy európai vallási fórum, ahol a többi keresztyén felekezet a római katolikus egyházzal párbeszédet folytathat.

A tíz évvel ezelőtt Grazban katolikus közegben, illetve az 1989-ben először Bázelen protestáns közegben megrendezett nagygyűlés folytatásának szervezői úgy gondolták, nyitnak azáltal is, hogy ortodox többségű országban, de egy multikulturális gyökerekkel bíró városban jelöl ki az újabb találkozó helyszínét. Az elképzelés szép volt, de a lebonyolítás kicsit felemásra sikeredett. A szervezés – még kelet-európai mércével mérve is – sok kívánnivalót hagyott maga után. (Jelen sorok írja pl. azért maradt le a főtéri megnyitóról, mivel négy órájába került, mire sikerült megtudnia azt a címet, ahol fedél lesz a feje felett, miközben a szervezők ide-oda küldözgették, s akkor még a vacsoráról szó sem esett. Ugyanez megtörtént magas rangú egyházi vezetőkkel is.) És a szervezési hiányosságokhoz jött a jelentősnek mondható és több területen megnyilvánuló ortodox túlsúly, illetve több zavaró incidens.

Juraj Gajdošoci

(Folytatás a 3. oldalon)

Csorba István

ÜNNEPI ÉNEK a reformáció tiszteletére

**Ragyogtasd fel ünnepünket:
„Te légy a mi erős várunk!”
Mikor templomodba lépünk,
Hozzád szálljon imádságunk!**

**Igéd által légy minékünk
„Jó fegyverünk és pajzsunk!”
Földi éltünk minden napján
Segítséget tőled várunk!**

**Elődeinket mindenkor
Te áldottad meg, jó Urunk.
Buzgó könyörgéssel kérünk:
Ne engedj szégyent vallanunk!**

**Add erődöt Istenünk, hisz
„Erőnk magában mit sem ér”,
A mi hasztalan harcunkban
„Küzd miértünk a hős vezér”.**

**A gonosznak ellenálljunk:
„Az ige porba dönti”,
Mert az Úrnak táborában
Nem árthat minékünk senki.**

**Szentegyházad minden tagja
Szeretetben gyarapodjon!
Hittel végzett munka nyomán
mindig jó gyümölcs fakadjon!**

**Hallgass Jézus szent szavára:
„Az ige kőszákként megáll”.
És ha őt követjük mindig:
Fenn a mennyben üdvösség vár!
Fenn a mennyben örök üdvösség vár!**

A prófétálás

Ha Pál apostol az apostolok bizonygató mellett rögtön és egyidejűleg említi a prófétákat és az ő bizonygatótelükről is azt állítja, hogy a Krisztuson épített egyház épületének első rétegét képezi (Ef 2,20), akkor ezt a prófétai ajándékot nagyon nagyra becsüli.

Az említett ajándék nem elsősorban az ószövetségi prófétákra vonatkozik – még ha az ő küldetésük (főleg a Megváltó eljövételét hirdető küldetés) nagyon fontos is az egyház számára –, hanem az újszövetségi prófétákról van szó. Azok az emberek, akik bírták ezt az ajándékot, sok helyen vannak említve az Újszövetségben (vö. ApCsel 13, 2; 21,11 stb.). Némelyikről közölük állítják, hogy megjövendöltek bizonyos jövőbeli dolgokat (pl. Agabosz „...a Lélek által megjövendölte, hogy nagy éhínség lesz az egész földön – ApCsel 11,28b; és ugyanő az ApCsel 21,10 szerint megjósolta Pál szenvedését is Jeruzsálemben). De többnyire azon – a Szentlélek ajándékát bíró – emberek vannak így megjelölve, akiknek a világos, konkrét és érthető bizonygatótelev az egyházat szolgálja mint figyelmeztetés, intés, óvás, de akár biztatás is egy-egy konkrét helyzetben.

Az Ef 3,5-ben az áll róluk, hogy a Lélek most megjelentette nekik Krisztus-

tetés, intés, óvás, de akár biztatás is egy-egy konkrét helyzetben.

Az Ef 3,5-ben az áll róluk, hogy a Lélek most megjelentette nekik Krisztus-

Agabosz próféta

tus titkát, ami abban áll, hogy az evangélium által a pogányok is társörökösei és részesei Isten ígéreteinek a Jézus Krisztusban. De még ha az ő világos és

Az ÚR színe előtt

Drága Úristen, tekints le irgalmasan mindazokra a Te keresztyéneid közül, akiknek a lelke előbb tüzes és égő volt, de mostanra megfáradtak és elcsüggedtek. Jöjj segítségükre szent biztatásoddal, és ébreszd fel őket, hogy lelkük újuljon meg. A gondoskodó anya szeretetével emlékeztess őket a régi időkre. Juttasd eszükbe, valamikor milyen erősek voltak Tebenned. Uram, magamra gondolkod és magamért esedezem, mert már velem is máshogy áll a dolog, mint volt a múltban. Fájdalommal érzékelem, hogy azt akarod nekem mondani: Panaszom van ellened, mert elhagytad az első szeretetet. Uram, fordulj meg, üzd el a lélek lustaságát, ami rajtam nyugszik. Teremts bennem tiszta szívet, újítsd meg lelkemet, és add, hogy az a gyenge szikra, amely a Te lelki életedből bennem van, gyűljön újra fel. Így kérek Téged a Jézus nevében magamért és mindenkiért, akik hozzám hasonlóak. Hallgass meg imádságomat. **Ámen.**

Gustav Jensen

érthető szavaik úgy is vannak megítélve mint a Szentlélek hatása alatti szavak, Pál apostol hangsúlyozza, hogy „ha a prófétálás adatott, akkor a hit szabálya szerint prófétáljunk” (Róma 12,6b), és a prófétai beszéd is megítélés alá esik (1Kor 14,9), mert: „A prófétákban lévő lélek... alárendeli magát a prófétáknak. Mert Isten – aki ezt a lelket adja – nem a zűrzavarnak, hanem a békességnek az Istene” (1Kor 14,32–33).

Ezért az apostol azt akarja, hogy a keresztyének epekedjenek a sok lelki ajándék után, de főleg prófétáljanak, s ezt azzal indokolja, hogy: „Aki... prófétál, emberekhez szól, és ezzel épít, bátorít, vigasztal” (1Kor 14,3), tehát nagyobb, mint az, aki nyelveken szól, hiszen azt szolgálja, hogy az egyház épüljön (1Kor 14,5).

A prófétálás tehát lelki ajándék, amely a világos, érthető és aktuális Ige hirdetésének szolgálatában nyilvánul meg, amely a Szentíráshoz kötődik, ami minden igehirdetés alapja és normája. És bár ez a prófétai lélek él a Szentírásban, kérjük az Urat, hogy hirdetett Igéje legyen hatványozottá az ő Lelke által, és így épüljön az egyháza!

Ján Janovčík

(Befejezés az 1. oldalról)

Példának okáért a Királyhágómelléki Református Egyházkerület képviselőiben a nagygyűlésre azzal a szándékkal utazó öt fiatal, hogy ott a szervezők tudatát és beleegyezését ismertető anyagokat osztogassanak az egyházkerület-ről, rendőrök tartóztatták fel, előállították, kihallgatták, majd három óra múltán elengedték. Az incidenssel kapcsolatban a magyar református egyházi vezetők nyilatkozatban tiltakoztak, és a külföldi reformátusok nemtetszését is kiváltotta...

A három tematikus nap délelőttje egy hatalmas, a két és félezer résztvevő befogadására tökéletesen alkalmas sátorban zajlott, amit az egyébként gyönyörűen felújított városközpontban állítottak fel. A plénum megnyitóján – amelyen jelen volt és felszólalt **Traian Basescu** államelnök is – **Erdő Péter** esztergom-budapesti érsek, a CCEE elnöke a keresztyén felekezetek közti megbékélés fontosságát hangsúlyozta. **Jean-Arnod de Clermont**, a KEK francia református elnöke kritikus hangvételű beszédében rámutatott arra, hogy önmagunkkal vagyunk elfoglalva, s így az elválasztó erőket éltejük. **Dániel**, Moldova metropolitája úgy vélte, a románok az Európai Unió egyik legvallásosabb népe maradnak. **Ioan Robu**, a Román Püspöki Konferencia elnöke a keresztyén értékek újbóli felfedezésére, a Jézus Krisztusról való bizonyosságtételre irányította a figyelmet, s úgy vélte: a rendezvény fontos előrelépés az ökumené terén. **Pap Géza**, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke (aki Tökés László helyett köszöntötte a jelenlevőket, mivel ő a romániai egyházi viszonyok miatti tiltakozásul nem volt jelen) hangsúlyozta, hogy a református egyház nyitott a párbeszédre. Sajnálattal szögezte le, hogy még nem alakult meg a Romániai Egyházak Ökumenikus Tanácsa és a Charta Oecumenica sem lett még ratifikálva.

Walter Kasper bíboros beszédében rámutatott, hogy Európa ma elárulja gyökereit, pedig nyilvánvaló, hogy nem lehet csupán gazdasági egység. A Jézus Krisztushoz való hitvallás összeköt bennünket, nem konkurensei, hanem testvéreink vagyunk egymásnak. Személy szerint fájdalmat okoz neki – mondta – azok fáj-

A református templomi gyülekezet

Nagyszében Az ökumené nagy ünnepének készült

dalma, akiket a júliusban a vatikáni Hit-tani Kongregáció által az egyház lényegéről kiadott dokumentum (amely gyakorlatilag nem tekinti egyházaknak a nem katolikus egyházakat) érzékenyen érintett. (Ezzel a „vallomásával” egyébként hatalmas tapsot aratott.) **Wolfgang Huber**, berlini evangélikus püspök, a Német

pai útkeresés jegyében zajlottak. A spirituális témák (emberi méltóság, társadalmi igazságosság, törvényesség, szabadság stb.) mellett az élet által hozott, gyakorlati beavatkozásokat egyre sürgősebben igénylő kérdések uralták a „terepet”: környezetvédelem, migráció, szegénység, globalizáció stb.

Erdő Péter érsek köszöntő beszédet mond. (A szerző felvételei.)

Protestáns Egyházak Szövetsége elnöke nagyívű beszédében egy új spiritualitás megteremtését sürgette.

A földrész politikai vezetői közül is többen jelen voltak. **José Manuel Barroso**, az Európai Bizottság elnöke méltatta az egyházaknak az európai egyesítési folyamatban játszott szerepét. **René van der Linden**, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének elnöke egy sajtótájékoztatón tett hitet az európai egységességi folyamat sikere mellett. Az egyik fórumon előadást tartott **Ján Fígel**, az EU nevelésért és kulturáért felelős biztosa is, aki hangsúlyozta, hogy az integráció nem lehet azonos a kisebbség asszimilálásával. Egy polgárbarát Európát kell építeni, amelyben a demokráciának etikai értékekre van szüksége, különben a többség diktatúrája lesz – mondta.

Az említettekén kívül számtalan beszéd, előadás hangzott el, melyek összegzése messze meghaladja jelen tudósítás kereteit. A délelőtti plénumi munkán kívül a különböző délutáni és esti fórumokon is rengeteg témát lehetett megvitatni, amelyek valamiképpen az euró-

A nagygyűlés alkalmával külön sziget volt az alkalomra a Kárpát-medencei református gyülekezetek támogatásával szépen felújított helybeli református templom is, amely helyet adott **Orth István** helybeli képzőművész erdélyi templomokat bemutató tárlatának, egy könyv- és Biblia-kiállításnak, koncerteknek, kerekasztal-beszélgetéseknek. Az egyik esti istentiszteleten egyházunk püspöke, **Erdélyi Géza** szolgált igehirdetéssel, illetve egy másik napon egy kerekasztal-beszélgetés résztvevője volt.

„Krisztus világossága mindenkire ragyog. Reménység a megújulásra és egységre Európában.” A nagygyűlés motójának első része bizonyára érvényes továbbra is, a másik része viszont a dolgok jelenlegi állása szerint – enyhén szólva – kétséges. Arra a kérdésre, hogy mennyiben jelentett a nagygyűlés előrelépést (esetleg visszalépést) az ökumené területén, az egyik sajtótájékoztatón **Margot Käsmann** hannoveri evangélikus püspök kitérő választ adott: más volt, mint Graz vagy Bazel. És hogy tulajdonképpen mennyire egyszerű is lenne testvérként tekinteni a felebarátra, azt az egyik sajtótájékoztatón egy fiatal román római katolikus szervező fogalmazta meg, aki nem ért ahhoz, hogy az egyházi vezetők miért nem tudnak közeledni egymáshoz, de annyit tud, hogy a százhusz különböző nemzetiségű és vallású steward tökéletesen szót értett egymással...

Erdélyi Géza püspök és Kató Béla erdélyi püspökhelyettes

–akb–

„Volt ott egy ember, aki harmincnyolc éve szenvedett betegségben. Amikor látta Jézus, hogy ott fekszik, és megtudta, hogy már milyen hosszú ideje, megkérdezte tőle: »Akarsz-e meggyógyulni?« A beteg így válaszolt neki: »Uram, nincs emberem, hogy amint felkavarodik a víz, beemeljen a medencébe: amíg én megyek, más lép be előttem.« Jézus azt mondta neki: »Kelj fel, vedd a te ágynádát és járj!« És azonnal egészséges lett ez az ember” (Jn 5,5–9a).

Egy reménytelenül elárvult emberről szól ez a történet. „Nincs emberem.” Két rövid szócsonk csak, de mérhetetlen szenvedés van benne. Ott nyüzsögnek körülötte az embertársai egy világváros kellős közepén, és senki sincs, aki őt felkarolná, és az alkalmas pillanatban megoldaná a problémáját. Nem sok kell hozzá, hogy megoldódjék élete egyik legnagyobb nehézsége, nem sok: csak egy ember. De neki nem volt embere. A betegséghez hasonló nyomorúság még az egyedüllét, a magány, a társatlanság érzése is. Ennek a sok éve beteg férfinak a diagnózisa: elhagyatottság.

Embertelenül nehéz dolog az, ha valaki magára marad. A *nincs emberem* majdnem annyit jelent, hogy nem vagyok ember. Mert a teljes, az igazi, a valószínű emberi lét a másik emberrel való közösségben lehetséges. Azért mondja az Édenben az Úristen: „Nem jó az embernek (Ádámnak) egyedül lenni...” (1Móz 2,18). Az ember nem egymagában, magányosan él teljes emberi életet, hanem a másik emberrel való közösségben. A másik ember léte döntő jelentőségű az ember emberi mivolta szempontjából. A társatlan, magányba árvult emberi sors fájdalma olyan nagy, hogy ebből a szempontból is indokolt Jézus kérdése: „Akarsz-e meggyógyulni?” Azaz: akarsz-e testileg, lelkileg, szellemileg egészséges, kiegyensúlyozott életet élni? Jézus megkérdezi a beteget, mert tudja, hogy az olyan magára maradottság, amikor valakinek nincs embere, annyira reménytelenné, életunttá, elkeseredetté teszi az embert, hogy a végén depressziós lesz, és már gyógyulni sem akar.

Feltehetjük a kérdést: mitől válik az ember magányossá. És kit nevezünk magányosnak? Miért van az, hogy az egyik ember nem magányos, bár egyedül él, míg a másik nagy családban él, mégis egyedül érzi magát?

Az ember magányosságának két fő oka lehet. Az egyik az, hogy gyermekkorában nem tanulja meg az interperszonális (személyek közötti) viszonyt, a helyes énté viszonyulást, s emiatt nem tud az emberekkel kapcsolatot teremteni. Azért

Segítség, nincs emberem!

nem tanulta meg, mert nem tanították meg rá.

A másik ok, amely miatt magányossá válhat valaki, pont a fordítottja az elsőnek. Az előbbi esetben az ember beletörődve önmaga sorsába „befalazódik”, míg az utóbbi esetben viszont – félve a magánytól – „betör” a mások életébe. Az eredmény mindkettőnél ugyanaz: elszigetelődés.

Milyenek a magányos ember jellemzői? Hogy milyen érzései lehetnek a beteg férfinak?

Elbizonytalanodott lehetett, aki azt gondolhatta, soha az életben nem fog már meggyógyulni. Úrrá lehetett rajta az elveszettség érzése. Mivel nem volt embere, nagyon egyedül érezte magát, pedig számtalan ember vette körül. Az életet szürkének láthatta, semmi szépet és semmi jót nem tapasztalhatott benne, sivár volt körülötte minden. A szomorúság határozta meg a gondolkodását, mivel magányos volt és nem kommunikált senkivel. Pedig voltak körülötte más magányosok is, akiket megszólíthatott

volna. Életuntsága szinte biztos, amikor úgy gondolhatta, jobb lenne már nem lenni. Ez nem csoda, hiszen a magányos lélek már önmaga számára is teher.

De ennek az embernek az életében bekövetkezett a nem remélt terápia: meglelt Jézus. Az Úr Jézus Krisztus nem csak meglátta az elhagyatott embert, hanem oda is ment hozzá és beszélgetni kezdett vele. És akkor megoldódott an-

nak a szerencsétlennek minden baja. Mert Jézus közelében a magányos ember már többé nem magányos, mert már van embere, van Ember Istene! A magányos ember életébe eddig senki sem lépett be, de most – ez a kegyelem! – belép a világteremtő, megváltó Jézus Krisztus, és ez már maga a gyógyulás. Mert az ember egyedüllétének, magányosságának a legmélyebb oka nem is az, hogy nincs embere, hanem az, hogy Istene nincs. Ezért van az, hogyha a „nagy másik”, az élő Isten belép az ember életébe, akkor az egyedüllét, az elárvultság tulajdonképpen már meg is szűnik.

A „nagy másik” nélkül az ember a házasságában is magányos, a legjobb kollégák közt is egyedül fogja magát érezni.

Mit tanulhatunk meg Jézustól? Azt, hogy Ő meglátta a magányos, elárvult embert, odament hozzá és beszélgetni kezdett vele. Nekünk is ezt kell gyakorolnunk a szolgálatunk terén. Az elhagyottak „emberévé” pedig csak akkor lehetünk, ha már helyreállt a közösségünk Istennel, ha beszélő viszonyban vagyunk az élet Urával. Tanuljuk meg Jézustól a cselekvéssort: meglátni – odamenni – beszélgetni.

S a létrejövő párbeszédnek, kommunikációnak meglesznek a maga jó eredményei, gyümölcsei. Amikor a házastársak már nem egymás mellett fognak élni, hanem egymásért, kitartó és szoros barátság(ok) köttetnek, ahol a barátság kibírja a kölcsönös kritikát is, a munkahelyen a kollégák nem versenytársak, hanem munka- és segítőtársak lesznek. Fontos eredmény lehet a szolgálni tudás is, mert csak az tud Isten dicsőségére szolgálni az emberek között, aki tud helyesen kommunikálni.

A Bethesda tavánál harmincnyolc éve fekvő beteg meggyógyult. Istennél nincs reménytelen eset, egy magányos ember sem gyógyíthatatlan Jézus számára. Ez a súlyos beteg kigyógyulva magányából felvette az ágját és járt. Élete lendületet kapott, mert terhet is vállalni. Nem bambán ücsörgött tovább, nem azon sopánkodott, hogy Jézus egészen mást tett, mint amit ő kigondolt, hanem örvendezett, lelke kitárulkozott. Jézus másként cselekedett, mint amit ő várt, de hiszen amit Jézus tesz velünk és értünk, az mindig jobb, mint amit mi kiokoskodunk.

Gasparez Tihamér

A szép könyvek szerelmesei egy újabb ragyogó kötetet helyezhetnek el kezük ügyében a polcon: **A keresztyén hit** című kötet megdobogtatja az ember szívét.

Az **Alister McGrath**, az Oxfordi Egyetem professzora által szerkesztett kézikönyv magyarul egy évvel az eredeti megjelenése után látott napvilágot. A fordítást **Árpádföldi Zsófia** végezte, és bár a kolofonból nem derül ki, a könyv kézbevétele után nyilvánvaló: a nyomdai előkészítők és a nyomdászok is nagyszerű munkát végeztek. Az igényes kiállítású könyv kitűnően illeszkedik abba a vonulatba, amit a Kálvin Kiadó az utóbbi években szemmel láthatóan képvisel: egyre több szemet-lelket gyönyörködtető könyvet hoz ki.

És mit tartalmaz a kézikönyv? Amint egy kézikönyvtől elvárható és a címéből sejthető, a keresztyén hit sarkalatos pontjait járja körül rövidebb tanulmányok formájában. *A keresztyén hit rövid története* című bevezető után hat nagyobb blokk (*A hit, Isten, Jézus, A megváltás, Az egyház és A keresztyén reménység*) következik, melyekre jellemző, hogy tárgyat történeti összefüggésekbe ágyazva tárgyalják és igyekeznek történeti szempontú áttekintést is nyújtani, példának okáért Jézus személye, az egyház eredete, a hitvallások keletkezése és fejlődése, az egyes teológiai fogalmakról való gondolkodás alakulása vonatkozásában.

Rendkívül fontos szempontja a szerkesztésnek az összehasonlítás is. És most nemcsak a keresztyén felekezetek közti különbségekre kell gondolni, hanem a más (világ)vallásokkal történő egybevetésre (pl. hogyan gondolkodik Jézus Krisztusról az iszlám, vagy a hinduizmus, vagy a buddhizmus). A könyv gyakorlati kérdésekre is keresi

és meg is adja a (sokszor több irányba vezető) választ, miáltal a keresztyén hit színességére mutat rá: megkeresztelheti-e az egyház a gyermekeket, milyen egyházi szolgáltatásokat végezhetnek a nők, harcolhatnak-e a keresztyének?

Olyan korban élünk, amikor az élet korábban megszokott keretei fellazulnak. A határok átjárhatósága vagy megszűnése bárki számára lehetővé teszi a korábban idegennel való közvetlen megismerkedést, ami esetleg vonzó is lehet. A másik elfogadásának parancsa mára korszellem lett, de ez nem járhat önmagunk feladásával. Ez a könyv segít ezen az úton járni. Előmozdíthatja megerősödésünket keresztyén hitünkben, hisz kiválóan összefoglalja, hogy mit is hiszünk (vagy kellene hinnünk) valójában, ha keresztyének valljuk magunkat.

A könyv végén kisszótárt, név- és tárgymutatót, illetve egy magvas szöveggyűjteményt találhatunk a legjelentősebb keresztyén gondolkodóktól. Alister McGrath szerkesztőként jegyzett, képekkel gazdagon ellátott könyve könnyebben emészthető, mint a *Bevezetés a keresztény teológiába* című, az Osirisnél 1995-ben megjelent dogmatikai tárgyú munkája, ezért remélhetőleg sokak számára jelent majd maradandó ismeretszerzési vagy -elmélyítési élményt.

A. Kis Béla

(Kálvin Kiadó, Budapest 2007)

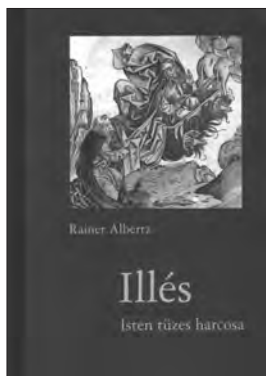
Illés – Isten tüzes harcosa

Rainer Albertz münsteri ószövetséges professzor könyve a Bibliában csak röviden említett, de annál hatásosabban működött prófétával ismerteti meg közelebbről az olvasót.

Illés próféta különös kapcsolatban állt Istennel, aminek egyik különös bizonyítéka az elragadtatása. Ebből fakadt az a váradalom, hogy az idők végén visszajön. Így ő lesz az egyetlen olyan próféta, aki az Újszövetségben is szerepet játszik (Keresztelő Jánost és Jézust is azonosítják vele, a színváltozás jelenetében Mózeszel együtt ő is feltűnik).

A többi prófétától elüt abban is, hogy nem csak megjövendőli a jövőt, hanem mágikus erővel bír: csodás gyógyító és „esőcsináló”. Emellett Isten élharcosa egy olyan korban (a Kr. e. 9. sz. második negyedében lépett fel), amikor saját népén belül a monoteizmusért igencsak meg kellett küzdeni.

A recenzált könyv a próféta korának ábrázolása, a róla szóló elbeszélések elemzése mellett hatástörténetével is foglal

kozik, mégpedig nemcsak a bibliával, hanem a képzőművészetben, a zenében és az irodalomban „kiharcolt” helyével is.

–akb–

(Kálvin Kiadó, Budapest 2007)

Feladvány

Hol született Illés próféta?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **november 15-ig** nyílt levelezőlapom, képeslapom vagy emailen juttassák el a **Kálvinista Szemle szerkesztőségének címére (930 10 Dolny Stál 386)**. A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A július–augusztusi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint a teológia szó hittudományt jelent.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Zsinati Elnökség jóvoltából – könyvjutalomban, mégpedig **Kovács Gábor** (Kassa), **Lelkes Elvira** (Diósförgepatony) és **ifj. Papp Attila** (Hetény). Mindhárman Jean Cadier *Kálvin. Egy ember Isten igájában* című könyvét kapják. Nyreményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

Remélem, a lelkesedés továbbra sem lankad a kedves olvasóban az énekek tanulását, illetve tanítását illetően. Foglalkoztunk azzal, mennyire lényeges a jó énekválasztás. Fontos, hogy eltaláljuk, milyen nehézségű énekekkel tud megbirkózni az a gyülekezeti csoport, amelyiknek éneket szeretnénk tanítani. Egy rosszul megválasztott ének örökre elveheti az ember kedvét az énekléstől, viszont ennek az ellenkezője is igaz: egy jó időben, jó közegben megtanult, jól megválasztott ének ereje csodákra képes.

Az ének tökéletes ismerete, bemutatása

Miután kiválasztottuk a megtanulandó éneket, fontos, hogy mi magunk ismerjük, azaz megtanuljuk. Nem árt kívülről is ismerni, hogy ne a kotta- vagy szövegolvasással legyünk elfoglalva, hanem sokkal inkább azokkal, akiket tanítunk. Fontos az ének pontos bemutatása, amiben nem lehet hiba – sem ritmusában, sem dallamában, sem szövegében. Amint érezhető a vezetőn a bizonytalanság, a „hallgató” máris nem fogja komolyan venni.

Ügyelni kell az ének bemutatására, mivel az első benyomás nagyon sokat számít. Ez, ha csak lehet, hangszeres kíséret nélkül történjen, hogy minél jobban értse a gyülekezet az ének szövegét. Fontos, hogy a bemutatás elég hangos legyen, hogy a legutolsó sorban ülők is jól hallják; viszont ne legyen túl

Hogyan tanítsunk éneket a gyülekezetben? (II.)

hangos sem, vagy „operaszerű”, nehogy elriassza, esetleg megbotránkoztatassa a hallgatókat.

Olykor nem árt, ha egy-egy éneket akár többször is bemutatunk – ezáltal is mélyül a hallgatóban a dallam és a szöveg. Az ének pontos ismeretén kívül jó, ha tudjuk keletkezésének történetét: a szöveg- és dallamírót, rövid életrajzukat vagy legalábbis azt az időszakot, amelyben alkottak, az ének születésének hátterét. Ezekről nem kell rögtön egy kiselőadást tartani – ezeket elsősorban azért szükséges ismernünk, hogy mi magunk megértsük az ének célját, helyesen tudjuk azt interpretálni. (Nem énekelhetünk ugyanúgy egy gregorián eredetű himnuszt, pl. a 373. vagy az 500. dicséretet, és egy angol-szász eredetű dicséretet, pl. a 397. vagy 421. számút, még ha a kottázásban nincs is nagy különbség!)

Az ének bemutatásánál nem szabad elfeledkeznünk a helyes testtartásról és a helyes légzési technikáról sem, hiszen ezeket is tőlünk lesi el a hallgató; és a mi hibánk, ha ezt rosszul tanulja meg. Fontos az egyenes testtartás is. Ha a gyülekezet ül is, mi mindenképpen állva énekeljünk, így mindenki jól lát, így tudunk elegendő levegőt belélegezni. Aranyszabályként alkalmazhatjuk, hogy „egy sor – egy levegő”, vagyis, ha egy sort nem tudunk egy levegőre kiénekelni, akkor valószínű-

leg túl lassan éneklünk. Viszont rohani sem érdemes!

Mit tegyünk, ha nincs jó énekhangunk, mégis szeretnénk éneket tanítani? Az egyik lehetőség, hogy kérjünk meg valakit, aki szépen, tisztán be tudja mutatni az éneket. Esetleg a gyülekezet kórusa, ifjúsága vagy a bibliáorá-

sok egy része is bemutathatja, ha ők ezt már jó előre megtanulták. Vagy esetleg ilyenkor jó a hangszerhez nyúlni, amin eljátszhatjuk az éneket; de ne feledjük, hogy a hangszer sosem helyettesítheti az énekhangot! A harmadik lehetőség, hogy esetleg egy hanghordozón mutatjuk be az éneket. Ennek a veszélye abban rejlik, hogy a feljátszott éneknek megvan a sajátos ritmusa, hangmagassága, interpretálása, ami nem biztos, hogy összeegyeztethető a gyülekezet éneklésével.

Az ének bemutatásánál oda kell figyelni a helyes szövegmondásra, a helyes artikulációra. Ne feledjük, a szöveg egyenrangú a dallammal, ezért abból egy mássalhangzó sem veszt el (főleg a szó- és sorvégekre figyeljünk)! Hogy milyen legyen a bemutatott ének tempója? Hát ez egy nagyon fontos kérdés! Természetesen függ az ének karakterétől, de mindenképpen olyan tempót kell választanunk, hogy az ének érthető legyen. Pl. egy nagyobb templomban, helyiségben, nagy gyülekezet előtt nem árt, ha visszafo-gunk az ének tempójából, mivel az akusztika miatt esetleg később jut el a hang a hallgatósághoz, ezért nehezebben érthető.

Alistál–Rimaszombat–Bátorkeszi Három helyszín – egy cél

Istennek hála, az idén nyáron is megrendezhettük szokásos egyházzenei alkalmainkat. A nyár a már hagyományos, és idén a tizedik évét ünneplő országos kántorképző tanfolyammal indult. A tavalyihoz hasonlóan idén is az alistáli gyülekezet és a református iskola adott otthont az alkalomnak. A tanfolyamon öt oktató és tizenegy hallgató vett részt.

Először került megrendezésre egy egyhetes, ún. előkészítő kántorképző tanfolyam Rimaszombatban, melynek öt hallgatója volt. Reméljük, a kezdeményezésnek lesz folytatása, és sok tanulni vágyó növendék csatlakozik a hallgatókhoz.

A IV. Gyermekkórustáborot idén Bátorkeszin szerveztük meg hét vezető és közel negyven táborozó részvételével. Az alkalom záró-istentiszteletén a gyermekek a Ge-deon című kantátát mutathatták be, melyre az egész hét folyamán szorgalmasan készülődtek énekekkel, hangszerjátékkal és tánccal.

Hisszük és valljuk, hogy valamennyi fáradozás, gyakorlás végül gyümölcsöt terem: megszólalnak a tiszta hangok, megnyílnak az ajkak és szívek, s odafent pedig örülnek a mennyben az angyalok minden egyes megtérőn.

–sk–

Süll Kinga

Idén ünnepli a Gustav-Adolf-Werk németországi protestáns segélyszervezet az alapítása 175. évfordulóját. A legrégebbi alapítású segélyszervezet nevét II. Gusztáv Adolfról (1594–1632) kapta, akinek szerepe az ellenreformációs törekvések idejében a protestantizmus fennmaradása szempontjából kiemelkedő volt.

Amint sorozatunkat figyelemmel kíséző olvasóink, a segélyezésben érintett számos gyülekezetünk tagjai jól tudják, a Gustav-Adolf-Werk már hosszú évtizedek óta komoly támogatásban részesíti egyházunkat. Azzal a szándékkal, hogy egy kicsit viszonzzuk azt, amit semmiképpen sem szabad természetesen vennünk, a Zsinati Elnökség gyűjtést hirdet a GAW javára. Még a 2006. november 29-i, 27. ülésén határozott úgy, hogy az idei október 31-i perselypénzt a GAW-nak fogja elküldeni. A határozat szövege – melyre ezúton is emlékeztetjük híveinket – így szól: „A Zsinati Elnökség a GAW segélyszervezet megalakulásának 175. évfordulója alkalmából gyűjtést hirdet. Az egyházközségek kötelesek a 2007. október 31-i istentisztelet perselypénzét az esperesi hivatalok útján befizetni egyházunk folyószámlájára. A gyűjtésből befolyt összeget egyházunk teljes egészében átutalja a GAW segélyszervezet 2007. évi projekt-katalógusának támogatására.”

Adakozzunk jó szívvel azok számára, akik még nálunk is jobban rászorulnak a támogatásra, emlékezve az Ige szavára: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni” (ApCsel 20,35b).

175 éves a Gustav-Adolf-Werk (V.) Gyűjtsünk a segélyszervezet javára!

Arad – a magyar Golgota

„Bibliás ősök sírja fölött állva,
Találjon e nép végre önmagára;
Köszönjön meg mindent a »védő karnak«,
S legyen testvére magyar a magyarnak!”
(Kádár Ferenc)

158 éve annak, hogy Aradon egy ködös, szomorú októberi hajnal derengésében kivégezték a magyar szabadságharc tizenhárom hős tábornokát.

Görgey Artúr Világosnál Rüdiger orosz tábornok előtt letette a fegyvert, és ezzel mélyen megalázta az osztrák hadvezetést. A bécsi kormány vérbosszút követelt, és ezért a tettért a haditörvénytől halálra ítélte „felségsértők” és „esküszegők” számára nem volt kegyelem. 1849. október 6-án hajnalban Dessenwffy

Aurél, Kiss Ernő, Lázár Vilmos és Schweidel József tábornokokat az aradi

vár északi sáncának árkában agyonlőtték. Utána pedig a többi kilencet bitófán

végezték ki a vár déli részén. Mind a tizenhárom bátran és büszkén viselte el a mártírhalált.

158 év telt el az aradi véres nap óta, de az idők múlásán és súlyos idők és nagy katasztrófák viharán túl is él és tündöklök a vértanúk neve. Minden nemzet tiszteli nagyjait, és jaj annak a nemzetnek, amelyik erről elfeledkezik!

Ha az idők során sokan el is feledkeznek e hősekről, legalább a szomorú évfordulón fordítsuk tekintetünket az aradi Golgota felé és emlékezzünk hálával mind a tizenháromra, mind pedig azokra, akik az 1848/49-es forradalom és szabadságharc győzelmébe vetett hitükben áldozták fel életüket!

Özv. Petőcz Kálmánné

A több évszázados együttélés fölpuhította az elválasztó korlátokat, s gondolom, ezzel is magyarázható, amit **Acsay Lajos** nyitrai főgondnok írt: „Közben 1947 őszétől nekem jött segítségemre az üres vasárnapok megszentelésére *Messingerné*, egy régebben kikeresztelkedett, nagyon hívő és nagy képzettségű zsidó nő. *Messingerné* asszonytestvérünk 18 alkalommal vezette jelenlétben a valóságos órákat, s ugyanannyiszor tartott az iskolásoknak vasárnapi iskolát. Jól ismerte a Szentírást, és érdekesen, képekkel szemléltetve adta elő a bibliai történeteket. Hogy mennyire megbecsülték őt híveink, mutatja az, hogy a perselypénzek megkészszerződtek. Kár, hogy család-jával 1948 őszén kiköltözött Izraelbe. Missziós munkáját, mint értesültem, ott is folytatta, Izrael népe között. Példáján felbuzdulva a vasárnapi iskolát aztán *Matyó Irma* lánytestvérünk vezette, közel egy évig...” A kikeresztelt zsidók egyházi célokra fejenként 280,- koronásilletéket fizettek az egyház javára.

Anagyon vaskos Puskás-dosszié a Zólyomi Állami Rendőri Hivatal előljárójának 1942. március 18-i névjegyzékét őrzi a Puskás által 1942. március 12–13-án Zsolnán kikeresztelt zsidók nevével és születési adataival. Hús férfirol és nőrol van szó a névsorban. A másik jegyzék, amely nyilvánvalóan a keresztelési anyakönyv adatai alapján készült (Sozنام prekrštený židov na kalvinskú vieru, farárom Štefanom Puškášom, v Žiline) 135 és további 7, összesen 142 nevet tartalmaz. Ebből 107 keresztelés a járási hivatal engedélyével, 27 annak engedélye nélkül történt, az utolsó hét pedig úgy, hogy nem hagyott nyomot az anyakönyvben.

Még 1941. május 30-án továbbította az ÚŠB (Állambiztonsági Központ) a Zólyomi Állami Rendőri Hivatal előljárójának azt a feljelentést, amelyet névtelen zólyomi szlovákok („*Slováci zo Zvolena*”) írtak a város református lelkésze, Puskás ellen. Akár állambiztonsági megrendelésre készült ez a szöveg, akár nem, az emberi szellem legsátánibb és legförtelmesebb bugyraiból fakadt. „*Zólyom város polgárai alázatosan kérjük a tisztelt Minisztériumot, hogy a legkeményebben lépjen fel az itteni kálvinista pap, Puskás ellen, aki környezetének, sőt az egész városnak közbotrányokozója. A megnevezett pap született magyar; aki 1918-tól máig sem tanult meg szlovákul, nem akart megtanulni, felesége egyáltalán nem bírja a szlovák nyelvet, és kihívólag mind az utcán, mind társaságban csak magyarul beszélgetnek. A volt Cseh-*

ZSIDÓMENTŐ LELKÉSZEK ÉS LAIKUSOK A FELVIDÉKEN (IV.)

szlovák Köztársaság idején állandó felügyelet alatt élt, és megátalkodott magyarságáért többször indult eljárás ellene, de sajnos a felelős szervek gyöngesége és habozása folytán semmit sem bizonyítottak rá. Szégyennek és fékelynek hagyták meg őt a szlovákság testén, hogy garázdálkodjék, és tovább ássa alá önálló államunkat...” És így tovább egészen addig, hogy a lelkész házaspárt fajtalankodással és orgiák rendezésével vádolják. „*Amde Zólyomban csak mintegy 14–18 kálvinista él, miért fizetjük hát fölöslegesen ezt az állatot, aki csak kihasználja és kizsákmányolja államunkat*” – veti föl a szlovák belügyminisztériumnak címzett beadvány a kérdést, s a lelkészetet, ha a belügy nem lép, merénnyellett (pogrommal) fenyegeti meg.

Nyomozás indult több szálon, de ezekkel a mocskos nyomozati tárgyakkal, amelyek a zólyomi magyar református lelkész kompromittálására irányultak, itt és most nem akarok foglalkozni, írott dokumentumaik a dossziében található. Rátérek viszont Puskás letartóztatásának és illavai internáltatásának dolgaira.

1942. március 21-én veti papírra egy **Jurkovič** nevű rendőr az aznap este 19 órakor, **Mach** miniszter parancsára **Đuriš** alparancsnok (**Nemeček** titkár jelenlétében átvett) utasítását, amely szerint két ügynöknek még aznap este Zsolnára kell indulnia, ahol Puskás „*kaplánt*” le kell tartóztatniuk és Zólyomba kell szállítaniuk. Ott a Hlinka-gárda **Kubička** nevű járási parancsnokának jelenlétében ki kell őt hallgatni. „*A kihallgatást olyan értelemben irányítsák, hogy a nevezettet az elején kommunista eszmeiséggel kell gyanúsítaniuk, majd keverjék bele a zsidókat, s a végén a valódi tárgynál, a zsidók keresztelésénél állapotodjanak meg. A kaplánt aztán szállítsák Pozsonyba. Pozsony 1942. március 21-én.*”

Puskást 1942. március 22-én délután 13.45-kor a pozsonyi ÚŠB falai közt, a nyomozati és kihallgatási taktika intenciói szerint kommunista tevékenység ürügyével tartóztatták le. A jelentést a Központ másnap vette át, s 26-án szállította a foglyot Illavára.

Egy Pozsonyban, 1942. március 23-án kelt hivatalos följegyzés szerint március 14-én jelentették Zsolnáról, hogy a zólyomi református lelkész több mint 900 zsidót keresztelt ki, s hogy ezért több

mint félmillió koronát kapott tőlük. A nyomozás kiderítette, hogy a hír túlzott, mert csak 185 kikeresztelt zsidót vettek számba, s a kereszteléseket **Brányik Sándor** és Puskás István végezte, de nem a református istentiszteleteknek hajlékot adó evangélikus templomban, hanem a legmélyebb titoktartás mellett, magánházaknál. „*Jelentem továbbá, hogy zsidók a római katolikus és az evangélikus parókián is kérték kikereszteltetésüket. Ezek a lelkési hivatalok azonban a zsidók kikeresztelését megtagadták.*” Ezt írja a feljegyzésben a Zsolnai Rendőri Hivatal előljárójának telefonja nyomán a pozsonyi központ embere.

1942. március 27-én az ÚŠB előljárója 7709/3–1942 ügyirati szám alatt jelenti Mach belügyminiszternek, három és fél sűrűn gépelt oldalon, az 1942 márciusában kikeresztelt zsidók részletes statisztikáját helységek, lelkészek és felekezetek szerinti elosztásban. A listán mindhárom református lelkész szerepel, de a legérdekesebb az összesítés: márciusban országosan 76 zsidót kereszteltek római katolikusá, 229-et evangélikussá és legtöbbit, 263-at reformátussá. Ez a szám, a kikeresztelt zsidók közel fele három lelkész szolgáltatának gyümölcse volt, két hét leforgása alatt, március 7-től március 22-ig. A két dátum előtti és utáni kereszteléseket nem vették számba. A jelentés külön említi **Serédi Jusztinián** esztergomi hercegprímás római közbenjárását a szlovákiai zsidók érdekében, s kiemeli, hogy a két legnépesebb szlovákiai keresztény vallásfelekezet lelkészei betartották a törvényben előírt hathetes előkészületi időt, csak a reformátusok siettek a kikereszteléssel.

A lelkész hitvese, **Etelka** 1942. április 15-én kérte az ÚŠB-t, hogy férjét Illaván meglátogathassa, majd június 9-én kegyelmi kérvényt intézett Mach belügyminiszterhez. Június 27-én ismét láthatási engedélyt kért, mire Mach július 13-án utasította Illavát, hogy Puskást 20 napon belül helyezték szabadlábra. Ugyanakkor kötelezte, hogy írásban ígérje meg: nem tesz semmit, amiért Illavára visszerülhetne, s a kikeresztelt zsidókkal minden kapcsolatát megszakítja. Az utasítást **P. Slivka**, a belügyminiszter személyi titkára szignálta. A dossziében az illavai járási körorvos, egyszersmind börtönorvos Puskás-lelete is olvasható. Kettős diag-

Közép-európai találkozó van készülóban

Keresztyének Találkozója 2008

nózis: idült epehólyag-gyulladás, epekövekkel, jobboldali tüdőcsúshurut. A lelkes gyógyszerrel él. Az ÚSB 1942. július 22-én közli Zólyommal, hogy Puskást július 15-én (egy hete) szabadlábra helyezték. Tegyük meg a szükséges intézkedéseket, elbocsátása ideiglenes, feltételekhez kötött.

A Zsolnai Állami Rendőrségi Hivatal a Puskás-dossziéhoz is csatolt egy vaskos mellékletet, 34 gépelt oldalt, amely az általa kikeresztelt zsidók egy részének, huszonkét zsolnai férfi és nő vallatási jegyzőkönyvét rejt. Az anyagot Zsolnán, a rendőrség irodáiban, 1942. március 25–26-án vették föl, ezúttal többen. Huszonkét vallomás, huszonkét üldözött, porig alázott, kétségbeesett, végzete felé menetelő, kisémmizett ember sorsa. Hányan élték túl a menetet, e pillanatban nem tudjuk, de egyszer talán ez is kiderül.

Puskás István túlélte Illavát és a Szlovák Köztársaságot. Anyakönyve rejtőzik vagy megsemmisült, ő maga 1945-től a Barsi Református Egyházmegyében folytatta hivatását. A zólyomi református anyaegyház 1945-ben megszűnt létezni. Puskás 25 évig szolgált Zólyomban, s a város templomának-parókiájának pusztulása után Nagysallón, Farnadon, Nagyölveden, majd 1945-től 1958-ig Nagyodon gyakorolta hivatását. 1953–57-ben az Északnyitrai Református Egyházmegye espereséül választották, jóllehet cukorbetegség gyötörte. 1957 januárjában nyugdíjba vonult, de tovább prédikált. 1958. október 17-én hunyt el a lévai kórházban, s a város református temetőjében helyezték örök nyugalomra. Fényképét az ÚSB Puskás-dossziéja őrzi, nagyjított másolatát a Szlovák Nemzeti Levéltár laboratóriuma készítette.

Anégy embermentő lelkész és a szolgálatukat segítő világiak útja elég tisztán áll előttünk, de ez még nem a teljes kép. A mozaik hézagait azoknak kell kiegészíteniük, akik a tárgyjal és a korrall hivatásszerűen foglalkoznak. Mi csak az első lépéseket tettük meg, és mélyen fejtegetünk a nagyszerű, Istennek tetsző szolgálatot végzett, a szeretet isteni parancsát erejük szerint maradéktalanul betöltött szolgák és pásztorok emléke előtt. Bizton elnyerték az üdvösség koronáját.

Koncsol László

(A nyitrai református templomban 2006. június 29-én elhangzott előadás kiegészített változata ezen részének közlésével a sorozat végére értünk.)

A Szlovákiai Evangélikus Egyház és a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház közös szervezésében kerül megrendezésre 2008. június 27-e és 29-e között Pozsonyban és környékén a Keresztyének Találkozója 2008 nevű közép-európai rendezvény, amelynek első alkalommal ad otthont Szlovákia.

A közép-európai ökumenikus találkozók hagyománya a rendszer-váltást követően kezdődött. Az alapító országokhoz (Németország, Csehország és Lengyelország) később csatlakozott Ausztria, Magyarország és Szlovákia is. És mint elvárt vendég meghívást kap – és rendszerint valamilyen formában részt is vesz – Európa valamennyi egyháza. Az első találkozó a németországi Görlitz városában volt 1991-ben. A találkozókra háromévente kerül sor, és minden alkalommal más ország a házigazda. A program előkészítésébe

nemcsak a házigazdák, hanem valamennyi résztvevő egyház bekapcsolódik.

A jövő évi találkozón való részvételi szándékot már jelezték Romániából (Erdélyből), Horvátországból, Szlovéniából és Szerbiából (Délvidékről).

A Keresztyének Találkozója nemcsak az egymás kölcsönös megismerésének eszköze, hanem a közös múltunkon és jövőnkön való elgondolkodás fóruma is az egyesült Európában.

A megbékélés és a megbocsátás folyamatában Jézus Krisztus evangéliumának a küldetése a gyűlölet szeretetté és barátsággá való átváltoztatása.

Az előkészítő bizottság a Keresztyének Találkozója 2008. évi rendezvényének fő célját a kölcsönös kapcsolatok megerősítésében határozta meg, amit kifejez a rendezvény bibliai vezérigéje: „Most pedig Krisztus Jézusban ti, akik egykor »távol« voltatok, »közel« kerültek...” (Ef 2,13). A mottója pedig: „Közösségben Krisztussal – együtt Európában.”

A gyülekezetek aktív együttműködése nélkül ennek a megvalósítása elképzelhetetlen. A helyi közösségek adnak otthont a programok többségének. Ezért a szlovákiai két szervező egyház nemcsak a pozsonyi, hanem a Pozsony környéki egyházközösségek, sőt osztrák (Jahndorf) és magyarországi (Mósonmagyaróvár) gyülekezetek aktív részvételére is számít.

Hisszük, hogy az előző évekhez hasonlóan 2008-ban mi is gazdag programmal, megfelelő szervezőként és jó vendéglátóként fogadhatjuk a Keresztyének Találkozója 2008 rendezvényeinek hazai és külföldi látogatóit. Isten segítségével, gyülekezeteink és a gyülekezeti tagok aktív bekapcsolódásával sikeres rendezvény elé nézünk, és az elmúlt alkalmak tapasztalatai alapján legalább 3–5000 résztvevővel számolunk.

Egyházunk, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház részéről különösen is örömteli lenne, ha ezen a rendezvényen minél több református (és magyar) venne részt, hogy ezzel is tudatosítsuk és kifejezzük, hogy ennek az országnak a polgárai, keresztyén közösségének aktív alkotó tagjai vagyunk!

Vincze Árpád

Beiktatás

„...felhő töltötte be az Úr házát” (1Kir 8,10b).

Talán már voltál olyan alkalmon, amikor egy új lelkipásztort iktattak be a hivatalába. Ettől kezdve ő a pásztor és tanítója a gyülekezetnek. Így volt ez a jeruzsálemi templommal is. Az épület elkészült, a szükséges berendezési tárgyak is bekerültek. De az Úrnak még be kellett vonulnia a templomba. Ez igen különös módon történt.

Nagysalló

Egyházmegyei gyermektábor

Július 9–e és 14-e között (már hagyományosan) Nagysalló adott otthont a Barsi Református Egyházmegye gyermektáborának, melynek megszervezésére hitvestársammal együtt vállalkoztunk. Második évünket zártuk a lévai gyülekezetben, és őszintén megvallva, kicsit féltünk, hogy sikerül-e összehozni egy segítőkész, egymásra figyelő csapatot. Sokáig gondolkodtam azon is, hogy egyáltalán készüljön-e beszámoló erről a táborról. Hisz annyi minden történik egy adott évben a gyülekezetek és az egyházmegyeiek életében, amelyekről egy aprócska mondat sem születik, mi-ért éppen ezt a gyerektáborot kellene kiemelni és arra méltatni, hogy írjunk róla és olvassák az emberek. Ez az írás azért

aktivitása (ő volt a készítője Pál apostol missziói útját ábrázoló térképeknek is). Az első délután ismerkedéssel telt. Megismerkedhettek nemcsak egymással, de a tábor két bábfigurájával is: Szepivel és Lizivel. A félénk és bátoratlan Szepit megformáló **Kiss Tamás** és a tudálékos, a tábor gondját, baját ismerő Lizit alakító **Kissné Szénási Réka** a tábor igazi sztárjaivá váltak. Köszönettel tartozunk a lévai **Lányi Joli** néninek, aki a bábukat és a paravánt készítette. **Kiss Tamás**nak még külön köszönet jár azért is, hogy a tábor zenei részét is teljesen felvállalta.

A hivatalos tábornyitóra a templomban került sor, az istentiszteleten **Kiss Pál** esperes szolgált. Az esti istentiszte-

Amikor a papok az áldozatot mutatták be, felhő ereszkedett alá, amely betöltötte az egész templomot. Ez volt a jele annak, hogy az Úr most már ott lakik. Mintha ezzel azt mondta volna: *Én vagyok a ti Istenetek!*

A Szentlélek pedig csak később, pünkösöd napján jött erre a földre. Általa van jelen Jézus Krisztus a világban és mindazok életében, akik befogadták Őt szívükbe.

Olvasandó: 1Kir 8,1–11

Molnárné Miklós Malvína

amit a gyerekek maguk választottak és este nagy izgalmak közepette a nagyérdemű előtt adtak elő.

Természetesen nem szabad megfeledkeznünk ifjú segítőinkről sem, akikre szintén sokat lehetett számítani. **Pikler Levente** és **Kúcs Ildikó** egész héten bevetésre készen álltak, a délutáni foglalkozásoknál is támaszt jelentettek. Mellettük még egy-két napra besegítettek **Török Tímea**, **Bende Gábor**, **Lőrincz Attila** és **Duba Réka** lévai gimnazisták, valamint **Hruška Krisztina** és **Černá Karin** az újbari gyülekezetből. A konyhában serénykedő asszonyoknak is hála-ásak vagyunk, akiknek a finom ételeket ezúton is köszönjük.

A tábor témája Pál apostol élete, küldetése és missziója volt. Az igei üzenetet minden délelőtt csoportos beszélgetés és foglalkozás követte. A délutáni foglalkozáson a gyerekek gyertyát formáltak **Baran Ivett** lévai tanító néni segítségével, agyagoztak **Solárik Teréz** kálnai keramikussal, Ági néni rongybabákat készített a gyerekekkel. A kiszóló **Riedly Krisztiánnak** a gyerekek és a vezetők nagy öröme az egész táborot sikerült felültetnie a lovára (persze nem egyszerre, hanem egymás után). Volt, hogy **Juhász Sándor** és **Eszter**, a Kincsó néptáncgyűttes vezetői irányításával Garam menti táncokat roptak a lányok és a fiúk.

Az áhítatokat minden reggel a gyerekeknek szóló üzenettel **Kiss Pálné** farnadi lelkész nő tartotta. A komáromi egész napos kirándulásunk szervesen épült be mindabba, amit Pál apostolról hallottunk egész héten. A péntek délután a kincskeresés jegyében telt, az este „fénypontja” pedig a táborúzó volt.

A szombat már a hazaindulásról szólt. Az istentiszteleten az igehirdetést jelen sorok írója végezte, ami után még néhány közös fényképfelvétel készült a templomban, majd egy évre visszaadtuk az esperes úrnak a tábor kulcsait.

Kassai Gyula

született meg, mert úgy érzem, hálaival tartozom mindenkinek, akik segítettek, mert mindenki szívvel-lélekkel csinálta a feladatát. A szülőknek is szeretnénk köszönetet mondani azért, hogy gyermekeiket ránk bízta.

A szép meghívó és a színes plakát, amelyet **Tóth Anikó**, a Lévai Juhász Gyula Magyar Tannyelvű Alapiskola tanára készített, majd negyven barsi gyermeket csalogatott el a táborba, amely a vezetők számára már szombaton elkezdődött. Hétfő délután így nyugodtan várhattuk a gyerekek érkezését. Az utolsó simításoknál nagy segítséget jelentett **Icso Sándor** vámosladányi lelkész kre-

leteken **Polák Magdaléna** honfűzesgyarmati, **Ambrus Erika** kiszóló, **Tóth Árpád** pozsbai, **Kiss Pálné** farnadi lelkészek tettek bizonyosságot. Örömet jelentett, hogy az istentiszteleteinken mindig szép számban részt vettek a helyi gyülekezet tagjai is.

A legkisebb gyermekeket **Kassainé Mártha Tímea** vezette, a 9–10 évesek az újlóti lelkész nő, **Kissné Szénási Réka** és férje **Kiss Tamás** gondjaira voltak bízva, míg a nagyokat **Polák Magdaléna** (a kislfiával, **Márkkal**) és **Duba Ágnes** honfűzesgyarmati anyuka közösen vezették. Minden estére egy-egy csoport készített esti mesét a táborlakók részére,

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinati Elnöksége, amely 2007. szeptember 21-én Rimaszombatban tartotta 34. ülését, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– Jóváhagyta a 32. és a 33. ülés jegyzőkönyvét, és tudomásul vette az előző két ülés határozatainak kiértékeléséről szóló jelentést.

– Javasolja, hogy az egyes pénzalapok kritériumrendszere legyen bedolgozva a Segélyalapról szóló 3/2005-ös törvény módosításába, a módosított törvény címe pedig ne a Segélyalapról szóló törvény, hanem a Közalapról szóló törvény legyen.

– Megbízta Ján Semjan püspökhelyettest, hogy képviselje egyházunkat a Válaszi Párbeszéd nonprofit szervezetben.

– Tudomásul vette a Vincze Árpád zsinati tanácsos által egyházunk nevében beadott pályázatokról szóló tájékoztatást, és az elnyert pályázatok projektjeinek koordinálásával Rákos Lórántot bízta meg.

– Megbízta Rákos Lórántot, hogy Vincze Árpád helyett vegyen részt abban a bizottságban, amely ellenőrzi a GAW-elszámolásokat, és megbízta a bizottságot, hogy egy hónapon belül Hanván is ellenőrizze a GAW-támogatást, hogy a Zsinati Tanács lezárhassa ezt a kérdést.

– Úgy határozott, hogy a HEKS segélyszervezet által küldött 20.000,- CHF segélyt a Segélyalap általános építkezési segélyként fogja felhasználni.

– Tudomásul vette, hogy egyházunk püspöke és főgondnoka – Isten segítségével – a választási ciklus végéig még a következő egyházközségeket látogatja meg generális vizitáció keretében: Duna-szerdahely, Pozsony, Madar, Bátorkeszi, Léva, Szódó, Ipolyság, Losonc, Tormalja, Felsővály, Nagyszalánc, Szepsi, Perbenyik, Kistárkány, Nagykapos, Deregnő, Lasztómér, Nagyszeretva, Bodzásújlak és Gálszécs.

– Javasolja a Zsinati Tanácsnak, hogy a legközelebbi zsinati ülésre a következő tárgysorozati pontok legyenek felvéve: az Egyetemes Református Egyház létrehozása – a Generális Konvent zárónyilatkozata, a 3/2005-ös számú törvény módosítása, lelkészválasztási törvény, bíráskodásról szóló törvény, a parókiális jogok gyakorlása: keresztség, konfirmáció, házasságkötés, egyházfenntartói járulék, választási törvény módosítása.

– A Református Pedagógiai Intézet 2007. október 12-én és 13-án Kecskeméten tartandó konferenciájára, melynek tárgya az egyházi ének és zene oktatása a hitoktatás keretei között a hittan tantárgy

A Zsinati Elnökség 34. üléséről

mellett, egyházunk képviselőjében Édes Árpád alistáli lelkipásztort delegálja.

– Mivel a rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnázium idén újra nyitott a négyosztályos tagozaton is osztályt, megnövekedett az igény a kollégiumra is. Ezzel összefüggésben a Zsinati Elnökség egyetértett azzal, hogy a Református Tudományos Gyűjtemények rak-tárának tartalma átmeneti időre a Rimaszombati Református Egyházközség épületében kerüljön elhelyezésre.

– A Zsinati Tanács ZST-115/2007-es számú határozatában felhatalmazta Erdélyi Géza püspököt a teológusok 2007. szeptember 1-jei hatállyal történő kihelyezésével, illetve a segédlelkészek áthelyezésével. A fenti határozat értelmében Erdélyi Géza püspök 2007. szeptember 1-jei hatállyal:

Rákos Lóránt segédlelkészt áthelyezte intézeti segédlelkésznek a rimaszombati Zsinati Irodába. Felügyelő lelkésze Erdélyi Géza püspök.

Bihari László Richárd beosztott lelkészt – a Gömöri Református Egyházmegye esperese javaslatára – kinevezte a Rimajánosi Református Egyházközség helyettes lelkészévé.

Molnár Miklós beosztott lelkészt – a Gömöri Református Egyházmegye esperese javaslatára – kinevezte a Felsővályi Református Egyházközség helyettes lelkészévé.

Batta István segédlelkészt áthelyezte intézeti segédlelkésznek a jókai Betlehem Missziós Központba. Felügyelő lelkésze Uwe-Martin Schmidt intézeti lelkipásztor.

Alkalmazta Tok Tünde lelkészjelöltet, és kirendelte segédlelkészi szolgálatba a Deáki Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkésze Szabóné Híres Erzsébet lelkipásztor.

Alkalmazta Erdélyi Zoltán lelkészjelöltet, és kirendelte segédlelkészi szolgálatba a Perbetei Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkésze Papp Dániel lelkipásztor.

Alkalmazta Bugár András lelkészjelöltet, és kirendelte segédlelkészi szolgálatba a Ipolypásztói Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkésze Kiss Pál esperes.

Alkalmazta Abaházi Zsolt lelkészjelöltet, és kirendelte segédlelkészi szolgálatba a Beretkei Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkésze Fazekas Ágnes lelkipásztor.

Alkalmazta Szopó Ferenc lelkészjelöltet, és kirendelte segédlelkészi szolgálat-

ba a Bodrogszentesi Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkésze Molnár István helyettes lelkipásztor.

Alkalmazta Miklós Malvína ötödéves lelkészjelöltet, és kirendelte segédlelkészi szolgálatba a Kálosai Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkésze Nagy Ákos Róbert esperes.

Alkalmazta Miroslav Koval lelkészjelöltet, és kirendelte segédlelkészi szolgálatba a Jenkei Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkésze Marek Kačkoš helyettes lelkipásztor.

Intézeti lelkipásztorként félállásban alkalmazta Milen Erzsébet feledi lelkipásztort, és kirendelte intézeti lelkésznek a rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnáziumba.

A Zsinati Elnökség Erdélyi Géza püspöknek a kihelyezések és áthelyezések kapcsán hozott határozatait tudomásul vette, és a Zsinati Tanács elé terjeszti.

– Tudomásul vette, hogy a püspök és a főgondnok saját alapjuk terhére 180 ezer korona támogatást hagyott jóvá az Újhegyi Református Egyházközség templomának építésére.

– Kész Tóbiás Attila prágai segédlelkéssel az USA-ba egy évre történő kiutazása kapcsán közös megegyezés alapján felbontani a munkaszerződését. 2007. november 1-jei hatállyal segédlelkészként alkalmazza Prágában Bodnár Noémi teológiai hallgatót. Felügyelő lelkésze Géresi Róbert lelkipásztor.

– A nyitrai kollégiumba történő elhelyezésnél kiemelten támogatja az egyházi iskoláinkból kikerülő, illetve református kérelmezőket.

– Felszólítja az egyházközségek elnökségeit, hogy – saját érdekükben – egészsítsék ki a parókiális könyvtárat a most kiadott, Tankó László által összeállított szlovák–magyar, magyar–szlovák szótárral.

– Jóváhagyta, hogy egyházunk szerződést köt az Általános Egészségbiztosítóval.

– Tudomásul vette, hogy a püspök és a főgondnok saját alapjuk terhére 6000,- szlovák korona támogatást hagyott jóvá a Kassai Gyermekkórház Theodora Hellbrugg Gyermekközpontjának. A támogatást a gyermekközpont kizárólag Béres Andrea fizioterapeuta továbbképzésének finanszírozására használhatja.

– Ajánlja az egyházmegyék elöljáróinak, hogy – mielőtt egyházközségi szinten végbement a tisztújítás – első lépésben egyházmegyei szinten szervezzék meg a presbiteri szövetséget.

Jablonca

A múltról és a jelenről szólt az ünnep

Hálaadó istentiszteletre gyülekeztek Jabloncán a hívek július 1-jén, mégpedig az 50–60 éve confirmált testvérek találkozójára. **Siposné Várady Klára** lelkipásztor a *2Sám 22,1–3* alapján hirdette az Igét. Hangsúlyozta, hogy Dávid életének nagy tapasztalatát mondja el, mikor megfogalmazza: „*az Úr az én kősziklám*”. Ez megnyugtatja, mert bármi történik is, a kőszikla a változhatatlan bizonyosság jelképe. A hit volt erőssége confirmandus testvéreinknek is a nehéz

Az igehirdetés után a jubilánsok megerősítették fogadalmukat, és közös úrvacsorázással folytatódott az istentisztelet. A gyülekezet emléklappal és virággal kedveskedett az ünnepeleknek. **Kovács Bianka** szavalattal köszöntötte az egybegyűlteket. Az istentisztelet után szeretetvendégséggel folytatódott a találkozó. Szeretettel emlékeztünk azokra is, akik már nem lehettek közöttünk. A régi fényképek, történetek segítségével újra elevenné vált a kateoktatás, a lelkes, a ta-

időkben. Körülöttünk minden változik, nemzedékek jönnek-mennek, de Isten ugyanaz marad. Sok barát, ismerős, oltalom elmarad mellőlünk, de Isten oltalma mindig velünk marad.

nítványok együvé tartozása. Isten áldotta alkalom volt, egymás hite által épültünk.

Isten vigasztaló szeretete ölelje át testvéreinket, és enyhítse öregségük terhét!

–svk–

Alistál

Egy folyamat újabb állomása

„*Erőm és énekem az Úr, megszabadított engem. Ő az én Istenem, őt dicsőítem, atyám Istene, őt magasztalom*“ (2Móz 15,2).

Az ígét szívünkbe zárva ültünk csendesen az alistáli templom padjaiban az országos kántorképző tanfolyam kezdő áhítatán. Kíváncsian fűrkésztem az ismerős és ismeretlen arcokat. Vajon milyen közösség leszünk? Hogyan éljük majd meg a napokat? De már a bemutatkozás alkalmával megnyugvással értettem meg, hogy ugyanaz a lelkiület vezérelt bennünket. Azért indultunk erre a feladatra, hogy tudásunkat gyarapítva még buzgóbban szolgálhassuk és dicsérhessük Istenünket.

Minden napunkat elcsendesedéssel, áhítattal kezdtük. Énekszóval és zsoltárolvasmánnyal nyitogattuk szíveinket, majd egy fohással kértünk áldást az új napra, új feladatokra. Ebben a reményességben kezdődhetett meg a tanítás, a tanulás. Kinek-kinek a képzettségi szintjéhez mérten voltak tantárgyai, amik gon-

dos pontossággal úgy voltak beosztva, hogy szinte minden órában és teremben szüntelen folyhatott a tanulás.

Az alistáli református iskola szüniidőben csendes tantermei zeneszótól lettek hangosak, mikor gyakoroltuk a harmóniumon és villanyorgonán való játékot. Az egyháziének-órákon tisztán tárult elénk, hogy mekkora kincs zsoltáraink és dicséreteink minden egyes szava, dallama. Az imaház nagyterme alkalmas helyet nyújtott arra, hogy visszatekintsünk a zenetörténetbe, s hogy „hegyezzük” a füleinket zeneelmélet és összhangzattan óráin. Itt ismerkedhettünk meg a karvezetés rejtett dimenzióival, és igyekezhettünk egy szívvel és szájjal énekelni a kóruspróbákon. Az orgonajátékot a templomban volt mód gyakorolni, alázattal tanulgatni megszólaltatni ezt a gyönyörű hangszert. Új ismeretekkel és élményekkel feltöltődve, hálás szívvel álltunk meg minden nap az esti csendes áhítaton, amelyekre a környező falvakból érkeztek hozzánk lelkipásztorok. Egy este

Debrecen

Fényképkiállítás

2007. július 15-e rendkívül jelentős nap volt a Gömri Református Egyházmegye életében. A Debreceni Református Nagytemplom Toronygalériájában ekkor nyitotta meg **dr. Bölcskei Gusztáv** püspök azt a fotókiállítást, melyen a Borsod-gömöri Református Egyházmegye és a felvidéki gömöri egyházmegye legszebb templomaiban gyönyörködhetett az érdeklődő közönség. A jelenlevőket köszöntötte **Csomós József** tiszánineni püspök, **Gazda István**, a Borsod-gömöri Református Egyházmegye esperese és **Nagy Ákos Róbert**, a Gömri Református Egyházmegye esperese.

Ekhardt Júlia művészi fotói a maguk természetes szépségében mutatták be templomainkat, melyek közül több felújításra vár és segítségért kiált, de még így is értékes kincsei a magyarságnak.

A kiállítás megszervezéséért és támogatásáért köszönetet kell mondanunk **Gazda Istvánnak**, aki lehetővé tette, hogy kilépve a gömöri hegyek és dombok zárt világából, megmutassuk értékeinket. Bizunk abban, hogy a két gömöri egyházmegye együttműködése – e biztató kezdet után – több gyümölcsöt is hoz majd!

Nagyné Révész Andrea

Kulcsodra látogattunk el, ahol zenés áhítattal egybekötött képkiallításban vettünk részt. Egy előadás alkalmával pedig játékosan tapasztalhattuk meg a gyermekekkel való zenés foglalkozás csodás világát. Az első közös szolgálatunkra örömmel és várakozással készülődtünk, amikor kórusunkkal az apácaszakállasi gyülekezetben énekelhettünk a vasárnapi istentiszteleten.

Az utolsó hét napjai már egyre több izgalommal teltek meg. Szorgalmasan elevenítettük fel a tanultakat, hogy a vizsgákon helytállhassunk. Igazi közösséggé kovacsolódva lehettünk tanúi egymás épülésének. A vasárnapi záró-istentiszteleten zengedezve köszönhettük az eltelt három hét örömmel, élményekkel teljes napjait, de fáradoimat és megpróbáltatásait is türelmes és kitartó oktatóinknak, de mindenekelőtt a mi Urunknak. Az ő kegyelme formál és tesz kesszé bennünket, hogy kántorokként részei lehessünk a gyülekezeteknek. Énekekkel és szép harmóniákkal így szolgálhatunk vigadozva az Úrnak. „*Mert jó az Úr, örököké tart szeretete, és hűsége nemzedékről nemzedékre*“ (Zsolt 100,5).

Nagy Andrea

Augusztus 26-án meghatóan zengett ajkunkról az ének, amikor Isten kegyelméből az új kenyérért való hálaadó istentiszteleten megkülönböztetett tisztelettel és szeretettel üdvözölhattük azon jubiláns testvéreinket, kik ezelőtt hatvan esztendővel az úrasztalát körülállva vallást tettek hitükről.

1947-ben tizenhét ifjú ígerte meg, hogy Jézus Krisztusnak igaz követője, református anyaszentegyházunknak hűséges, áldozatra kész híve lesz. Tízen májusban, heten pedig augusztusban konfirmáltak. Ez utóbbi konfirmációra hajdan azért került sor, mert kezdetét vette a kitelepítés, s mielőtt **Czibor József** lelkipásztor is útnak indult volna, még az úrasztala köré szólította azokat is, akiknek a vallástétele egyébként a következő esztendőben lett volna esedékes.

Szabóné Híres Erzsébet lelkész nő igehirdetésében kiemelte a hajótörést szenvedett Pál apostol hitét, aki minden nehézség ellenére hitte és vallotta, hogy mindnyájan Isten kezében vannak, s nem vész el senki, csak a rakomány és a hajó. A legdrágább, az élet, megmarad. Mi is, mikor hálát adtunk Isten megtartó kegyelméért, csendben emlékeztünk a történelem azon nagy viharára, amely családok nyugodt hajóját törte szét. 1947-ben

Deáki

Emlékeztünk és hálát adtunk

a lakosságcsere miatt sok család szenvedett „hajótörést”, gyülekezetünk is megcsappant. Mind az itthon maradottak, mind a határon túliak korán megismerték a szenvedést, a nélkülözést, a hiányt, a bizonytalanságot. Azonban a legdrágább érték, az ember, akit Isten saját vérén vásárolt meg, megmaradt hitébe kapaszkodva, hiszen mi más tartotta volna meg jubilánssainkat is, ha nem az a hit, amelyről bizonyosságot tettek. „Erőm és pajzsom

az Úr, benne bízok szívem. Ő megsegített, ezért vidám a szívem, és énekelve adok neki hálát” (Zsolt 28,7). Ez az a hit, mely képessé tette őket, hogy átvészeljék a vihart.

Az igehirdetés után ünnepeltjeink Isten és a gyülekezet színe előtt megerősítették egykori fogadalmukat, s könnyes szemmel fogadták az áldást – az emléklap és a virág kíséretében.

A megterített úrasztala előtt **Sándor Veronika** lelkész nő a Filippiekhez írott levélből kiemelte: „Mindenne van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem” (4, 13). A kegyelem asztalánál állva ezt mindnyájan megtapasztalhatjuk. A

Szentlélek munkálkodásán keresztül átélhetjük, ahogyan bűneink bocsánatot nyernek, és a szent jegyekkel élve erőt kapunk Istentől. Attól az Úrtól, aki már e földi é-

letünk során táplál minket az örök életre. Egyedül a hit az, amibe belekapaszkodhatunk, amit mindig magunkkal vihetünk útravalóul, mert bár sok mindent elvehetnek tőlünk, de Istentől, hitüinktől nem szakíthatnak el. Isten iránti hálával ma már kimondhatjuk, a legfontosabbat, a nélkülözhetlent testvéreink magukkal vitték. Ennek bizonyítéka volt a hálaadó istentisztelet, mivel mindazok, kik Isten kegyelméből megélhették az ünneplést, szeretettel jöttek vissza, szeretettel tértek haza. Legyen ez élő bizonyíték mindnyájunk számára, hogy Istentől nem szakíthat el minket semmi és senki, Urunk mindenhova velünk jön, kézen fogva vezet és erősít. Táplál minket lelkileg, gondot visel rólunk testileg is a mindennapi kenyérrel.

Templomi együttlétünk nemzeti imádságunk eléneklésével zárult. Az istentisztelet után szeretetvendégséggel várta a jelenlévőket a gyülekezet. (Ezúton is köszönjük kedvességüket, szeretetüket.) A késő délutánba nyúló szeretetvendégségünket egy rövid időre megszakítottuk, hogy kegyelettel és tisztelettel álljunk meg mindazok sírja mellett, akik már nem lehettek együtt ünneplő társaikkal, de egykor együtt indultak útjukra hitükbe kapaszkodva.

Gondviselő Istenünknek legyen hála ezért a felejthetetlen hálaadó örömnépeért!

Sándor Veronika

Barsbaracskai–Kelet-Magyarország

Nem csak kirándulás volt

Gyülekezetünkben már hagyomány a nyári közös kirándulás. Ebben az évben Magyarország délkeleti részét választottuk úti célként. Negyvenhatan indultunk útnak, főként Baracskáról. Célunk a közösségünk építése, nemzeti öntudatunk ápolása és más református gyülekezetek megismerése volt.

Első megállónk Kiskőrösön volt, ezt Kecskemét követte. A városháza tanácsterméből kifelé jövet volt szerencsénk hallani a nevezetes hangjátékokat is.

Hódmezővásárhelyre, ahol a szálláshelyünk volt, estére érkezünk meg. Itt a református gimnázium kollégiumának igazgatója, **Nagy Baló Csaba** fogadott minket nagy szeretettel. Másnap Ópusztaszerre látogattuk meg, ahol a Nemzeti Park és a Feszty-körkép mindenkit elkápráztattott. Házigazdánk este hamisítatlan

székelygulyást készített számunkra, melynek falatozása közben élményeinket rendezgettük.

Vasárnap reggel a susáni gyülekezet vendégei voltunk egy közös istentisztelet erejéig. Köszönet az alkalmi kántorunknak nemes szolgálataért! Ezt követően voltak, akik fürödni szerettek volna, mások Szegedre utaztak városnézés céljából. Néhányan (köztük jómagam is) a házigazda kíséretében Hódmezővásárhely nevezetességeit néztük meg. A Bethlen Gábor Gimnázium falai közt felemelő érzés volt reformátusnak lenni. Bár minden gimnáziumunk ily szellemi műhely tudna lenni!

Isten gondunkat viselte az úton, és ezért is hálával tartozunk neki. Meg azért is, hogy belül megint gazdagodhattunk. Reméljük, jövőre is alkalmunk lesz a testi-lelki épülésre.

Kovács Barnabás

Mintegy fél éve ismert volt már előttünk a Magyarországon élő Szombathy család azon szándéka, hogy nálunk, Nagyráskán gyülekezeti könyvtárat szeretnének alapítani. Természetesen ezen szándék nem előzmények nélküli, hiszen a család jelenlétének kezdete hatvan évnnyire nyúlik vissza községünk és gyülekezetünk történetében.

1927 és 1947 között volt a gyülekezet kántortanítója néhai **Szombathy Sándor**. Nevéhez fűződik a gyülekezeti iskola megmaradása egészen a háborús idők végéig. Ő és az akkori lelkész, **Kalitz Dénes**, azokban a rendkívüli időkben, amikor sokszor változtak az ország- és egyházmegyei határok, amikor a politika sokkal inkább az állami (szlovák) iskolát támogatta, mindvégig küzdöttek a gyülekezet és az iskola megmaradásáért. Szándékuknak csak a reszlovakizációs törvény vetett véget. Szombathy tanító nem volt hajlandó reszlovakizálni, ezért állást nem kapott, az iskolát felszámolták, a család Magyarországra költözött.

2007. augusztus 26-án, bár más formában, mégis újra elkezdődött valami abból a reformációi hagyományból, hogy ahol templom van, ott iskolának is lennie kell. A templom mellett könyvtárat avattunk fel ünnepi istentisztelet keretében. Igét hirdetett **Szombathy Gyula** nyugalmazott lelképásztor, aki az Ároni áldásból vett textussal emlékezett a gyülekezetben eltöltött gyermekévekre és kívánt a jelen-

Nagyida–Györgyfalva

Újra együtt!

A nagyidai református gyülekezet évek óta tart fenn kapcsolatot az Erdélyben levő györgyfalvai testvérgyülekezetével. Györgyfalva Kolozsvár közvetlen szomszédságában található. Az első találkozási még 1996-ban került sor, amikor a Magyar Reformátusok III. Világtalálkozója alkalmából ez a gyülekezet fogadott bennünket. Azóta már többször is találkoztunk, kölcsönösen látogatjuk egymást.

A legutóbbi találkozóra szeptember elején került sor, amelyen a nagyidai gyülekezet tagjain kívül a sacai és az abaújszini gyülekezet tagjai közül is többen részt vettek. Az autóbussz szeptember 5-én este indult, és másnap reggelre értünk Györgyfalvára. A vendéglátó családok, élükön a lelképásztorral, **Antal Csabával**, már türelmetlenül vártak bennünket. Akik nem először jártak

Nagyráska Gyülekezeti könyvtárat avattunk

legi gyülekezetnek is áldást, békességet. Az ünneplő sereg ezután a bibliaterem előtt kérte Isten áldását a megalapított könyvtárra, amely a Szombathy Sándor Gyülekezeti Könyvtár nevet kapta.

A könyvtár adományozásáról a Szombathy család tagjai és a gyülekezet elnöksége adománylevelet irtak alá, melyben

12,12b). Reméljük, hogy a gyülekezetünkben ezután a sok könyv olvasásának sem lesz vége, hogy olyan iskola lesz számunkra ez a könyvtár, ahol a gondolkodásba fáradunk bele.

A könyvek gyűjtése a Szombathy család részéről tovább folytatódik. Ezúton is kérjük a gyülekezetünkben elszármazott

A Szombathy, a Kalitz és a Horkay család tagjai a nagyráskai templom előtt

rögzítik a több mint félezer könyv adományozásának és kezelésének szabályait.

A Prédikátor írja könyvének végén: „A sok könyv írásának nincs vége, és a sok gondolkodás elfárasztja a testet” (Préd

testvéreinket, hogy lehetőségeik szerint támogassák könyvadománnyal könyvtárunkat, hiszen: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni” (ApCsel 20,35).

Tarr Ferdinánd

mos nagy alakja, köztük I. Rákóczi Ferenc, Hunyadi László és János. A hosszú és egy kicsit fárasztó kirándulásról visszatérve közös vacsorán vettünk részt.

Vasárnap istentiszteletre gyűltünk össze a református templomban. Lelképásztorunk, **Szabó Krisztián** az *IMóz* 28, 10–13 alapján szolgált igehirdetéssel. Azt követte csoportunk rövid programja, melyben versekkel és énekszóval köszöntöttük a gyülekezetet, majd átadtuk ajándékunkat, egy Bibliát, amelynek ezután a györgyfalvai templom úrasztalán lesz állandó helye és szolgálata.

Az istentiszteletet követő izletes ebéd után hazafelé kellett vennünk utunkat. Nehéz volt a búcsú, de mégis örömteli, mert úgy éreztük, hogy ismét gazdagabban térhetünk haza Erdélyből. Hisszük, hogy Isten ad még számos alkalmat a testvéreinkkel való találkozásra. Mindeért övé legyen a dicsőség!

Csáji István

Az elmúlás szomorú érzésével, de egyben a feltámadásba és az örök életbe vetett reménységgel vettünk búcsút 2007. július 30-án a komáromi református temetőben Fekésházy Gyula nyugalmazott lelképásztortól, aki életének 82. évében visszaadta lelkét Teremtőjének.

Nemcsak a család vesztette el a szerető szívű, gondoskodó és aggodó kedvest, hanem egyházunk is Krisztusnak egy hűséges biznyságtevőjét, aki a nehéz körülmények között is meg tudott maradni az emberlétnek azon a keskeny útján, amelyen nagyon nehéz a járás.

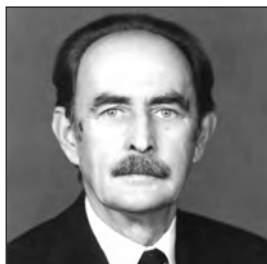
Hitéhez kapcsolódó mély igazságérzete s a tanulmányai által megszerzett ismeretei ajándékot jelentettek a családban, az egyházban és mindenütt, ahol csak forgolódott. Alázata és szerénysége, meggondoltsága és higgadtsága nagy erőt adott mindenkor szavainak.

1926. február 3-án Mokcsamogyoróson született. Életére nagy hatással voltak a sárospataki kollégiumban eltöltött évek. Ottani tanulmányainak nem engedett meg-

Burszki József nyugalmazott református lelképásztor 1919. június 24-én született egy háromgyermekes juhászcsaládban a Gömör megyei Dúlházán. Iskoláit Bátkában, Sajógömörön és Rimaszombatban végezte, ahol 1940-ben az Egyesült Protestáns Gimnáziumban érettségizett. Lelkeszi oklevelét 1945. szeptember 25-én vette át a nagy hírű Sárospataki Református Teológiai Akadémián. Pályafutásának szinterei Nagybalog, Feled és Gömörszkáros voltak. Boldog házasságát, melyet hitvestársával, Kovács Olgával kötött, az Úr két gyermekkel, Erzsébettel és Józseffel áldotta meg. Élete utolsó három évtizedét rimaszombati otthonában töltötte, a legutóbbi esztendőben kedvesei gondviselésére szorult. Szeretteitől körülvéve, 2007. július 28-án, életének 89. esztendejében adta vissza nemes lelkét Teremtőjének.

Búcsúztatása július 31-én volt a rimaszombati temető ravatalozójában. Az igehirdetés szolgálatát a szolgatárs koporsója felett Erdélyi Géza püspök végezte. A Jób 16, 22–23 alapján tartott vigasztaló beszédében hitet tett az élet Istentől

FEKÉSHÁZY GYULA (1926–2007)

felelő befejezést a háború és az azt követő nehéz időszak, ezért 1951-től Prágában a Comenius Teológiai Fakultáson tanult tovább.

Befejezve tanulmányait a püspöki iroda titkára lett Kassán, miközben szolgált Alsó- és Felsőláncon, Buzitán és Restén. 1954. novemberétől – amellet, hogy maradt püspöki titkár – a zeherje-alsóporágyi társegyházban hirdette Isten Igéjét. Majd tizenkét éven keresztül a nemesradnóti gyülekezet lelképásztora volt. 1973 őszén a negyedi gyülekezet választotta meg lelképásztorául, ahol hűségesen végezte a szolgálatokat az egyházmegyei tisztségekkel és megbízatásokkal együtt 1998-ig,

nyugdíjba vonulásáig. Nyugdíjas éveit hitvestársával együtt Komáromban töltötte, ahol a helyi gyülekezetben hűséges és odaadó gyülekezeti tagként erősítette a közösséget, s felkérésre nemcsak a templomban szólalt meg még néhányszor, hanem több éven keresztül az idősök otthonában hirdette az evangéliumot.

A nagy hirtelenséggel jelentkező betegség gyorsan felemésztette erejét. Megbékélve mindennel és mindenkiel 2007. július 25-én otthonában visszaadta lelkét teremtő Urának.

A gyászistentiszteleten mindazok jelen voltak, akik tisztelték és szerették őt. A feltámadás evangéliumát dr. Erdélyi Géza, egyháznak püspöke a Jn 6,37–40 alapján hirdette. A sírnál Fazekas László püspökhelyettes, komáromi lelképásztor olvasta fel Pál apostol szeretet-himnuszát a Korinthusiakhoz írott levélből, majd Nagy Zsolt lelképásztor a negyedi gyülekezet nevében búcsúzott Krisztus hűséges szolgájától.

Szolgatársunk emlékét szívünkben őrizzük!

–fl–

BURSZKI JÓZSEF (1919–2007)

való szentsége mellett. Felidézte a Burszki Józseffel való első találkozását, amikor is mélyen megragadta a megboldogult személyiségének az a varázsa, amelyet mindenki megtapasztalt, aki vele valaha is találkozott. Utalt a kibocsátó alma mater, a sárospataki kollégium emberbarát küldetésére, mely által az egyszerű sorsú, tehetséges növendékek számára is lehetővé vált a felemelkedés útja, akár csak arra, hogy Burszki József prédikációi üzenetét a gömöri nép nyelvén, mindenki számára közérthető módon fogalmazta meg. Felvázolta a megboldogult küzdelmes életútját, utalva béketűrésére, kiváltképpen az elmúlt rendszer sokféle meg-

próbáltatásai között. A gyászgyülekezet elé példaképpen állította a megboldogult leánygyermekének áldozatos törődését, aki sikeres pedagógiai pályáját feladva, nagy odaadással viselt gondot szüleiről. A püspök-igehirdető kifejezte hitbeli meggyőződését, hogy bár a jöbi ige elégikus módon fejezi ki a mindenkori ember osztályrészét, a megváltottnak a Főpásztor, Jézus Krisztus engesztelő halála és dicsőséges feltámadása által még halálukban is reménységük van.

Lelképásztor testvérünk sírját a boldog feltámadás lelkületével vették körül az általa pásztortolt gyülekezetekből érkezettek, a rimaszombati hívek, valamint a helybeli magyarság képviselői. Életének magvetése legyen áldott Gömör-szerte, ahol csak Isten Igéjét hirdette! Szeretteit ölelje át a minden vigasztalás Ura!

A mi osztályrészünk pedig az Isten iránti hála, az emlékezés és az Úr Igéjének vigasztalása: „Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet” (1Kor 13,13).

Toth László

**MENTÓ ELEMÉR
(1944–2007)**

Szomorú eseményre gyülekezünk össze augusztus 2-án a nagytoronyai református templomban, hogy végső búcsút vegyünk megboldogult Mentó Elemér nagytoronyai gondnok testvérünktől, aki rövid, súlyos betegség után, 2007. július 29-én adta vissza lelkét teremtő Urának.

Testvérünk 1982-től töltött be presbiteri, majd 1999-től gondnoki tiszteletet a nagytoronyai református egyházközségben. Ezen idő alatt fáradhatatlanul és önzetlenül szolgálta Urát. Munkásságának, tenni akarásának nyomát jelzi a parókia és a templom előtt megújított kőkerítés, a kikövezett parókiaudvar és a templom elkezdett renoválása, amelyet sajnós immáron nélkülük kell befejeznünk.

Temetésén Molnár Elemér, a Zempléni Református Egyházmegye esperese hirdette Urunk vigasztaló ígését a gyászoló család, a megárvult egyházközség tagjai és a népes gyászoló, végtiszteséget tevő gyülekezet előtt a Fil 1, 21 alapján. Kiemelte, hogy e koporsónál reménykedhetünk abban, hogy távozó testvérünknek élő hite volt, ami erőt adott neki szolgálata betöltéséhez, majd betegsége hordozásához. Ezek után a gyülekezet lelkésze, jelen sorok írója szól, aki tömören felvázolta a távozó gondnok életútját és a nagytoronyai egyházközségben betöltött szerepét. A nyitott sírnál pedig a feltámadás himnuszának ígéivel bátorította a gyászoló családot és a gyülekezetet.

Isten vigasztalja meg elköltözött testvérünk hátramaradt szeretteit és gyülekezetét, neki pedig adjon békességes nyugodalmat a boldog feltámadás reménységében!

Pusztai Zoltán

■ Somorján augusztus 29-e és szeptember 2-a között tartották meg a 3. Templomkerti napok rendezvénysorozatát, amelynek többek közt vetítések, gyerekjátékok, koncertek, keresztyén zenekari fesztivál, kézműves-foglalkozások, történelmi előadás és könyvvásár képezték a részét.

■ Szeptember 1-jén a Kiskőrösön megtartott országos református tanévnyitón Sebők Attila, a rimaszombati Tompa Mihály Református Gimnázium igazgatója és Rákos Lóránt képviselte egyházunkat és intézményeit.

■ Szeptember 4-e és 9-e közt Nagyszébenben zajlott a III. Európai Ökumenikus Nagygyűlés, amelyen egyházunk küldöttjeként Erdélyi Géza püspök, Fekete Vince főgondnok, Ján Semjan püspökhelyettes és Győri Matild megyercsi lelkipásztor vett részt.

■ A Litván Református Egyház szeptember 15-én és 16-án Birzaiban ünnepelte első zsinati ülésének 450. évfordulóját. Az ellenreformáció idején üldöztetést szenvedett, a szovjet megszállás idején pedig még a lelkészképzés is be volt tiltva. Jelenleg 10 000 tagja van az egyháznak, akik tizenegy gyülekezetben élnek. A lelkészi szolgálatot többnyire önkéntesek végzik.

■ Szeptember 16-án a Gömöri Református Egyházmegye immáron hatodik kórustalálkozójára került sor Tornalján, mégpedig tizenkét énekkar részvételével.

■ Szeptember 23-án Erdélyi Géza püspök Kisráskán beiktatta hivatalába a gyülekezet megválasztott lelkipásztorát, Csatlós Pétert.

■ Szeptember 24-e és 30-a közt a Diakonisches Werk meghívására németországi tanulmányi úton vett részt egyházunk küldöttsége, melyben Csík György tanyi, Juraj Brecko tussai, Fazekas László komáromi, Erika Géciová lucskai, valamint Anna Hisemová magyarizségi lelkipásztor kapott helyet.

■ A Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata rendkívüli ülésére 2007. október 19-én Nagyváradon kerül sor.

■ Október 20-án és 21-én Nagyváradon kerül sor a Partiumi–Felvidéki Napokra. A rendezvény során (többek közt) lelkészeink testvér-egyházkerületünk, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület egyes gyülekezeteiben szolgálnak.

Új hallgatók a teológián

A komáromi Selye János Egyetem Református Teológiai Karának nappali tagozatára három hallgató nyert felvételt: **Böszörményi Tamás** (Nagykapos), **Haris Szilárd** (Perbete) és **Hozák Viktor** (Komárom).

A levelező tagozaton hat új hallgató kezdte meg a teológiai tanulmányait, közülük egy a szlovákiai illetőségű, mégpedig **Barra Bertalan** (Nagykapos). A többiek pedig magyarországiak: **Angeli Vivien** (Dunavarsány), **Csapkovics Bertalan** (Budapest), **Csobolyó Eszter** (Dunavarsány), **Csiby Zoltán** (Szigetszentmiklós) és **Komjáti Tímea** (Pér).

**A Pátria rádió
protestáns műsorai:**

Október 14-én 19 órakor a Világosság című egyházi műsor református félórájában Palcsó Attila hetényi lelkipásztor Izsák születéséről szól a hallgatókhoz.

Október 28-án 19 órakor a Világosságban Écsi Gyöngyi hetényi lelkipásztor arról szól ighirdetésében a hallgatókhoz, hogy miként tette Isten próbára Ábrahám hitét gyermeke feláldozásával.

A Világosság november 11-i adásában 19 órai kezdettel Fazekas Zsuzsanna komáromi lelkipásztor Sára halála kapcsán szól a hallgatókhoz.

A másnapi (hétfői) ismétlés időpontja: 19 óra.

Szerkesztő: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Dr. Erdélyi Géza

Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkészi hivatalokban.
Előfizetési díj: egy évre 120 korona.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla

Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely

ISSN: 1335-7298

Regisztrációs szám: SÚTI 15/6